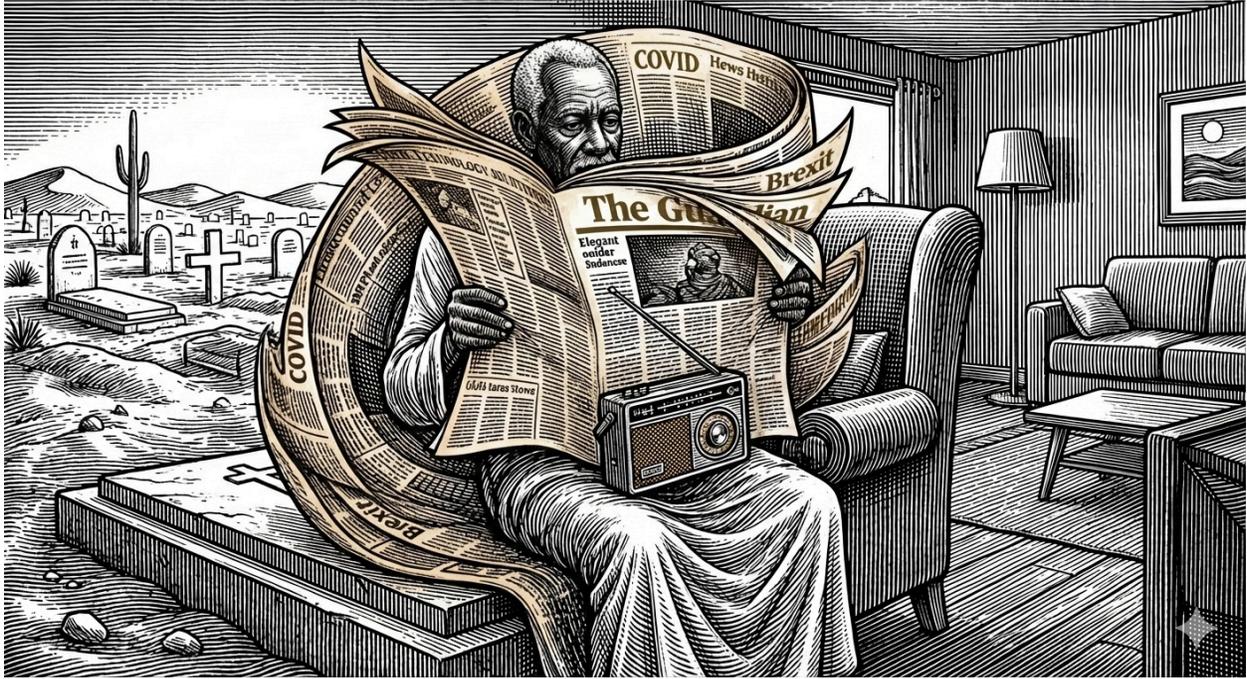

Kūririkana Baba

First published as *A Mention of My Father* by Leila Aboulela in [Jalada Africa](#), 2020

Translated to Gikuyu by Peter Mburu Kuria

Rīrīa baba akuire, ndonire arī kīundū kihingīcanu atī no tūmūtige mbīrīrainī, tūmūhobanīrie na tīrī na twīthiire. Baba ūrīa wamenyerete gwīthamba na gūcīnjia ngūo maita merī o mūthenya, wehakaga maraciī kīreru, na ndangīekīrīre nguo ītahūrītwo bathi o ica ikuhī. Nguo njerū cwa itarī na karūkūngū o na kanini, thūti cia kīrīu iria ekīraga akiumagara, na iratū irahenia. Ngīona kīrī kīundū kihingīcanu atī no tūmūtige kūu nja ya Umdurman, e rūmbūiye we mwenyewe, atarī na kameme gake, kana ngathīti yake ya Guardian ya kuuma mūrīmo, kana kanūti mbuku gake karīa andīkaga namba cia thimū cia andū arīa atūgīrītīe agaciandīka na mwandīko mūthaka na mūbacīrīre.

Baba athikirwo kaburi ga bamīrī, arigainie na mūrū wa nyina, hakuhī na ciana cia maithe make na ariū acio angī a manyina make. Hau nīho angīendire akorwo arī. Ī handū hake, hakuhī na kūrīa aciarīrwo na akīrererwo. Handū anacera kaingī. Nī handū harī hagīrīru, harī njiarwa cia mbarī īmwe, ītūire īnyitithanītio nī thakame īmwe. Nī

ndakenagio nĩ ũhoreri na waragana waho, na ng'ano ndikĩru ciaho, no kaĩ, kahinda rĩrĩa gakinyire ga gũtiga baba ho, hau harĩa hamwagĩrĩre, ndaiguire tarĩ mũgarie. Tĩri mũigũ mbĩrĩra-inĩ yake wanjigũithirie o tarĩ kĩronda kĩaũnũranio.

Mbere ĩyo ta mĩaka ĩrĩ, nĩ na baba nĩtwathĩite mbĩrĩra-inĩ nĩgetha ngone kabũri cia mamama na matata arĩa marĩkĩtie gwĩtwo rĩrĩa ndaumagarĩte. Baba aikarĩire mwena wa mbĩrĩra ya mũrũ wa nyina, o hau twacokire kũmũthika. Arĩ mũkindĩrĩku, atarĩ na wagagu. Ona gũtuĩka ũndũ ũyũ warĩ wa kĩahe, gatagatĩ gaitũ nĩ harĩ na gĩkeno gĩa icera rĩakwa, mũthuri wakwa na ciana ciitũ gũcokereria kuuma mũrimo. Gũtuonia gĩtĩyo, baba nĩekĩrĩte katĩinĩ njerũ nyũmba, agatigĩrĩra ngirobu ciothe nĩciakanaga, na akaara macuka merũ itanda-inĩ. Rĩrĩa nĩ ndakũraga, no ageni a bata mangĩaheirwo gĩtĩyo ta gĩkĩ. Gĩakĩrĩ gĩkeno gĩakwa atĩ rĩu o na nĩ nĩ ndatuĩkĩte ũmwe wa andũ ta acio.

Baba akuire 2008. Korwo nĩangĩacokire muoyo, kũrĩ maũndũ maingĩ ĩngĩamũtarĩirie. Ndaigana kuona Obama arĩ mũtongoria wa bũrũri, What'sApp, Caina kũingĩrĩra Abirika, Guoya wa Ndini ya ithĩramu (ciugo icio tu no tikũhanĩka ũguo), Brexit (kiugo kiu no ti kũhuanĩka ũgũo), #meToo (no ti kũhuanĩka ũguo); akĩaga kuona Dubai gũgĩtuĩka bũrũri wa kũhurũkĩrwo, Sudan ya Gũthini kwamũka kuuma Sudan, Mũithĩramu gũtuĩka Mĩya wa Randani, mbaũni ya Ngeretha gũte hinya wayo, ũrugarĩ kuongerereka kĩmera kĩa riũa, Amiciri kwanjia kũiga nyamũ cia nyũmba, Netflix, ũgũri wa indo kũhĩtũkĩra mĩtambo ya rĩera-inĩ, mabũrũri ma Arabu gũthingithio kĩ ũteti, mabũrũri ma Asia kwarahũka kĩbiacara, atũri a Syria kũhũrana o enyewe, bũrũri wa Indonesia kũgũmĩrwo nĩ makũmbĩ ma iria inene, na kũhagũrwo kwa el Bashir. Baba nĩahĩtũkĩrwo nĩ kũmenya cia Korona, na njuge, ĩ, taririkana ngari ya Maitũ, mũrimũ no ũratherema na kũndũ kũingĩ gũkahinganio. Ningĩ aca, ona mabũrũri ma mũrimo matĩrĩ na kĩhonia, na wĩtĩkie kana ũrege, ona makiri ma athũngũ no gũkua marakua na mwĩtĩyo wao, ona okorwo matironania kĩahe. Ndarĩkia kũmweretha nake anjĩre, "Ndiragwĩtĩkia Leila. Ũraria ũrimũ".

Nĩ getha ndĩmũmĩrĩrie, nĩ amu ndingĩenda kũmũguoyohia, ndingĩenda gũthũkia rĩera, kĩũndũ kũu kĩahe kĩa we kũriũka, ingĩmwĩra, Kwini no eyũmĩrĩrie, tenethi ĩrĩ o kuo Wimbledon, thitima no ciũraga, Ethiopian Airline, ngathĩti ya Guardian ĩrĩ o kuo. Ndirĩ ndariganĩrwo nĩ ngathĩti yake ya mwanya yarĩ ya thĩ cia nja, maratathi mayo makũnjĩtwo ĩgaikio mbahaca-inĩ. Ũrĩa amĩtĩkĩtie ma, gĩkeno kĩamũingĩraga ahutia tũratathi tũhũthũ twayo. ĩngĩmwĩra, "Tarora ũrĩa rĩu nĩ ngũtũkĩtie!" Ũndũ wa mbere gwĩka rũcinĩ nĩ gũtambũrũkia guoko njoe mũngũriũ wakwa njarie mohoro mahiũ. We amenyerete kũigĩrĩra kameme gake igũrũ wa nda yake. Mũgambo wako nĩguo wakoragwo kĩndũ kĩa mbere kũigua ndokĩra, karwĩmbo ke na ũtiganu ka BBC World Service.

Korwo baba no ariũke, kũngĩkorwo na maingĩ ma kũmwĩra. Ūrĩa ciana ciakwa ikũrĩte, ūrĩa rĩu cireka tondũ rĩu nĩ agima. Īngĩraha ūrĩa ndĩmũtũkĩtie. Nũ ūngĩamenyiĩre ūguo nĩguo gũgatuĩka? O na nĩ nĩ njiguaga thoni mbere ya aka na arũme a ciana ciakwa, gũthĩ thabarĩ gũtĩngiyaga (thhabarĩ itiangiyaga mbere ya bũrũri kũhingwo), nĩ ndĩtigĩraga kwambata ngoroba na ngathĩ ĩrathiĩ, na nĩ nyendete kamũhahĩ keega. O na nĩ nĩ ngiyagwo nĩ njũkanĩrĩro, natuo tũmaũndũ tũnini tũtithumbũraga, ĩ o na kana atĩ kumagara ngacarie tũirio twega. Njuĩrĩ yakwa ndĩrĩ na mbuĩ na ngingo na ciande ciakwa nĩ cituraraga. Nĩ hĩngĩcagwo nĩ nyororo cia nguo ona gũcĩnjia mahiga ma mbetĩrĩ, o na gũtuĩka we ahĩngĩcagwo nĩ mahiga ma toci na rimũti, nĩ nĩ ma macini cia gũthoma kandi na ma thaa cia guoko. No ngĩyĩra, baba mũriũku no angĩtangĩka. Ariũ a nyũkwa marĩ nakũ, nĩguo angĩnjũria. Wakinĩ wakwa arĩ nakũ, kĩrĩndĩ gĩakwa, athondeki a maũndũ, arĩa ene mohoro merũ, andũ akwa? We akũrire arigicĩirio nĩ andũ aingĩ, ariũ na arĩ a nyina ikũmi, ariũ na arĩ aingĩ a maithe na matatawe, na mũngũrũrio wa arata. Rĩciria rĩa kabamĩrĩ kanini rĩtiarĩ ho. Ndĩ woika ndĩngĩamũiganire, ndĩngĩaiyũririe thĩ yake, mũndũ wa bata no ningĩ mũrigo. Angĩekorire mĩaka-inĩ ya 2020, no angĩerĩirĩre gũcoka thĩ ĩrĩa atũũraga e mwĩthĩ. We ndagakorwo arĩ ithe wa Nyakĩnyũa nini. Na nĩ ma ingĩkorwo huana take. Īngĩenda gũcoka ūnyinyi-inĩ, wĩthĩ-inĩ wakwa, ngorwo nake rĩrĩa we akoragwo oĩ maũndũ mothe na nĩ ngamenya o manini. Rĩrĩ nĩ mbere ya nĩ kũgĩa na ūhoti wa gwĩthurĩra na kũregana nake. Mbere ya nyanjĩrĩrie kũmwegekia, kũmũcokeria, o ta ūria tũirĩtu twĩkaga, twĩna waara mũingĩ, ūkuri na ūthimania. Ndateire mahinda, ngĩaga mĩario ya gũcira (ũndũ hihi ūngĩacokire kũndeithia tũgĩcindana na mĩario). Handũ ha ūguo, ndathũkirie mahinda ngĩmũrĩka mawathe make, ngamenjera na cindano, kũmũcokeria na kĩnyũrũri kĩingĩ kĩhuana kĩirano. Ngamũikia mĩtego o rĩrĩa we akoragwo arĩ mwega mũno na atarĩ na cĩumbĩki, arĩ mwĩheani na mwendi wega. Ūngĩningithania na ciana cia kĩrĩu, nĩ ndamenyaga harĩa hanjagĩrĩire na ndiarĩ mũremi na ndiagiyanaga. No kũu ti gĩtũmi kĩega kĩa ūremi wakwa rĩrĩa ndarĩ mũyuthi.

Mũtũme Muhamed augire, “Ririkanagai na mũkagweta mawega ma akuũ anyu”. Ciugo ici nĩ ci horeragia tondũ ndĩngĩhota kwaga kũririkana baba hingo ciothe, kũrota nake, kũmwona thĩnĩ wa andũ arĩa angĩ. Mahinda maingĩ nĩngoragwo ma ngĩmwĩciria. Nĩ nguũkagĩrwo nĩ mũtũrĩre wake warĩ wa mahinda marĩkũ, gĩthomo athomire kana akĩaga gũthoma, ūndũire ūrĩa akũrire naguo na ūrĩa rĩngĩ aũkararagia. Mahinda marĩa we areganaga na ūhoro na rĩrĩa akiraga ki. Maũndũ marĩa oĩ na ūkindĩrĩku, buronjekiti athingataga cihinge. Ūrĩa kũmwe arĩ wa kĩrĩu na kũngĩ agakorwo e wa kĩndũire. Iroto na ikeno ciake.

Ūciĩo baba, kĩhũ kĩhinganda gĩacarĩrwo na gũkũrĩra Umdurman na nyina agĩkua kĩrĩ na mĩaka ĩrĩ. Gũkoma nja, kũrũmũrua irio na ciara, kũhũrĩra mũbira tũcĩra-inĩ. Ūcio baba

arĩ Trinity College, Dublin - kaana gagakĩrania barabara kamũthathaiye guoko no gakamaka mũno koonā ciara ciake. Ũcio baba agĩceracera nyũmba-inĩ itũ Khartoum atarĩ na iratũ. Magũrũ makwa na make mahuanaine ka. Baba akiũma wĩra akarũgamia ngari agũre meroni na marigũ, mwarĩ wa nyina ũrĩa mũkũrũ akĩmũnegenia, mũiyũrĩrĩre nĩ gĩkeno atĩ Manchester United nĩ mekũhotana. Ũcio baba wĩthĩ-inĩ wake mĩaka-inĩ ya 40, arĩ mũthũri mĩaka-inĩ ya 50, arĩ ithe wa ciana mĩaka-inĩ ya 60. Mbica-inĩ ici ciothe citarĩ rangi, kũrĩ we, mũtũrĩre wothe warĩ mũgemu na maũndũ marĩ ma kĩrĩu.

Kaingĩ andũ nĩ maugaga, “Baba andutiĩre ũũ na ũrĩa...”. Aciari marutanaga mahinda o moothe, ndagĩka o yothe no mwana anyitaga o ũrĩa wĩ ngoro-inĩ yake. Ciana itigaine cioyaga maũndũ matiganĩte, ikamataũra kana ikaremwo, ikameretha, ikamacokera na ikamataũra werũ. Rĩngĩ nĩ hũragĩra mũrũ wa maitũ thimũ ngamũria, “Baba ekire ũna kana ndekire ũna nĩkĩ?” Icokio rĩake rĩndirikanagia o kaũndũ kegĩ baba hihi ndariganĩrwo, kana ngĩaga kũmenya. Ndũraga ndirikanaga, ngĩgundũraga, ngĩnyitithanagia, ngĩkuũkagĩrwo. Ngĩthakaga ithako rĩa kwĩyĩra, “Rĩu ndĩ na ũkũrũ ũrĩa baba arĩ naguo rĩrĩa ũndũ ũyũ kana ũrĩa kana ũcio wekĩka...” Ũndũ ũyũ ũthiyaga na mbere hingo ciothe nĩ amu mũtũrĩre wa mũndũ ndũngĩeretheka o ro rĩmwe.